

est, sed falsitas et mendacium prædicatur, apertissime prohibet ad Galatas dicens: « Si quis vobis evangeliza- » verit præter id quod accepistis, anathema sit¹. » Item- que ad Timotheum: « Sicut rogavi te, inquit, ut susti- » neres Ephesi, cum irem in Macedoniam, ut denuntiases » quibusdam ne aliter docerent². » Illos autem invidiosos, contentiosos, contumaces, non castos, occasionem quæ- rentes faciendæ suæ malæ voluntatis, quia sic eorum fictionem fugiebat Spiritus sanctus, ut eorum non desere- ret ministerium, quo per eos Christus prædicabatur, non solum permittit ut faciant, sed et gaudet quia faciunt.

XXV. Hæc de Scripturis sanctis documenta proferi- mus, ut appareat facile non esse quidquam gravius sacri- legio schismatis: quia præcidendæ unitatis nulla est justa necessitas, cum sibi nequaquam spiritualiter nocituros malos ideo tolerant boni, ne spiritualiter se jungantur a bonis, cum disciplinæ severitatem consideratio custo- diendæ pacis refrenat aut differt; quam tamen securitas exserit, cum apparet sine vulnere schismatis ad salubrem correctionem posse aliquid ecclesiastico iudicio vindicari. Dicimus enim magis nomen Domini eorum esse qui eum metuunt, quamvis permixti sint turbis eorum qui eum non metuunt; et illud quod Apostolus ait: « Novit Do- » minus qui sunt ejus, et recedat ab injustitia omnis qui » invocat nomen Domini³. » Si enim pro bono pacis, ne ante tempus, cum zizania colliguntur, eradicetur simul et triticum, necessitate cogitur quisquam esse inter in- justos: recedat ab injustitia, et securus invocat nomen Domini. Simul enim et ab injustis recedit, et ab eis exit, atque separatur interim corde, ut etiam corpore a talibus in fine separari mereatur.

XXVI. Et illud quod scriptum est: « Non est speciosa

¹ Galat. 1, 9. — ² 1 Tim. 1, 3. — ³ 2 Tim. 11, 19.

» laus in ore peccatoris⁴. » In ore certe fidelium utique speciosa est. Sic autem unicuique est os proprium, nec quisquam sine consensione sui cordis ex ore vulneratur alieno. Cum autem prædicatio peccatoris ore procedit, quærendum est cujusmodi peccatorem hoc loco Scrip- tura significare voluit. Nam et Publicanus qui justifica- tus est magis quam ille Pharisæus, utique peccator erat². Si enim vera ejus peccata non erant, falsa erat confessio peccatorum: si autem vera erat confessio, propter quam justificari etiam meruit, procul dubio vera erant peccata. Hoc etiam de oratione sancti Danielis verissime dixerim, qui profecto veraciter ait: « Cum orarem, et confiterer » peccata mea et populi mei³. » In cujus ergo ore pecca- toris laus speciosa non est, nisi maxime mendacis et ficti, quem Spiritus sanctus disciplinæ fugiet? Qui tamen cum loquitur veritatem, non in ejus ore speciosa est, quia non ei tribuitur cujus particeps non est: sicut speciosa non erat prophetia in ore Caiphæ pontificis sacerdotum, qui nescivit quid dixit, sed cum esset pontifex propheta- vit⁴: sed tamen per ipsum speciosa laus est Dei in auri- bus audientium et corde credentium.

XXVII. Quin etiam ex Apostoli sententia male usur- pata, velut insultare audet Parmenianus eis quos negat habere baptismum, et propterea dicit eos dare non posse. « Quid enim, inquit, habes quod non accepisti⁵? » Quod ut omittam unde et quare dicat Apostolus, quod ipsius Epistolæ contextione declaratur; si hoc de baptismo vult intelligi, et si ille dare non potest qui non habet, ille autem non habet qui non accepit, ut ei aliquo modo suf- frageretur quod scriptum est: « Quid enim habes quod non » accepisti? » quæro utrum non habeat quod apud ipsos

¹ Eccli. xv, 9. — ² Luc. xviii, 14. — ³ Dan. ix, 20. — ⁴ Joan. xi, 51. — ⁵ 1 Cor. iv, 7.

accepit? Si dixerint, habet: quaero utrum amittat si ab eis recesserit? Si dicunt, amittit: baptizandus iterum est si redierit, ut ei possit restitui quod amisit. Si autem hoc non fit, nec quisquam dicit esse faciendum, non ergo amiserat. Porro si accepit, et non eo caruit, habet utique quod accepit: et ideo non ei potest dici secundum istorum intellectum: « Quid enim habes quod non accepisti? » Refer nunc animum ad ipsam originem schismatis. Qualem libet existiment Cæcilianum (quem nos credimus innocentem), procul dubio in unitate baptizatus erat: nondum enim facta erat ista divisio. Ponamus, sicut illi volunt, quod ab unitate ipse recesserit: non amisit utique quod acceperat; non enim, si rediret, baptizaretur iterum, ut reciperet quod amiserat. Porro si eo quod acceperat non caruerat, id utique habebat. Si ergo nec ipsi dici potuit ex istorum pravo intellectu: « Quid enim » habes quod non accepisti? » multo minus hoc idem dici potest ei, qui per Cæcilianum a Domino accepit. Cur enim non potuit homo qui non conjunctus est vobis, id quod non habebat accipere per eum qui non amisit, quando recessit a vobis? Quanto ergo imprudentius dicitur orbi terrarum: « Quid enim habes quod non accepisti? » unde ipsius sacramenti connexio in Africam venit, qui per nullius traditoris facinus potuit amittere promissionem Dei, apertissima pollicitatione dicentis ad Abraham: « In semine tuo benedicentur omnes gentes¹: » etiam si isti non impii calumniatores fratrum, sed veri examinatores criminum fuissent.

XXVIII. Nam illud quod quidam eorum veritate convicti dicere cœperunt: « Baptismum quidem non amittit qui recedit ab Ecclesia, sed jus tamen dandi amittit: » multis modis apparet frustra et inaniter dici. Primo, quia

¹ Gen. xxi, 18.

nulla ostenditur causa, cur ille qui ipsum baptismum amittere non potest, jus dandi potest amittere. Utrumque enim sacramentum est; et quadam consecratione utrumque homini datur, illud cum baptizatur, istud cum ordinatur: ideoque in Catholica utrumque non licet iterari. Nam si quando ex ipsa parte venientes etiam præpositi pro bono pacis correcto schismatis errore suscepti sunt, et si visum est opus esse ut eadem officia gererent quæ gerebant, non sunt rursus ordinati, sed sicut baptismus in eis, ita ordinatio mansit integra: quia in præcisione fuerat vitium, quod unitatis pace correctum est; non in sacramentis, quæ ubicumque sunt, ipsa sunt. Et cum expedire hoc judicatur Ecclesiæ, ut præpositi eorum venientes ad catholicam societatem honores suos ibi non administrent: non eis tamen ipsa ordinationis sacramenta detrahuntur, sed manent super eos. Ideoque non eis in populo manus imponitur, ne non homini, sed ipsi sacramento fiat injuria. Et si quando ignoranter fit, nec animose defenditur factum, sed pie corrigitur cognitum, venia facilis impetratur. Deus enim noster non est dissensionis Deus, sed pacis: nec Ecclesiæ ejus sacramenta in eis qui ab Ecclesia recesserunt, sed ipsi qui recesserunt inimici ejus sunt. Sicut autem habent in baptismo quod per eos dari possit, sic in ordinatione jus dandi; utrumque quidem ad perniciem suam, quandiu charitatem non habent unitatis. Sed tamen aliud est non habere, aliud perniciose habere, aliud salubriter habere. Quidquid non habetur, dandum est cum opus est dari: quod vero perniciose habetur, per correctionem depulsa pernicie agendum est ut salubriter habeatur.

XXIX. Quanquam etsi laicus aliquis pereunti dederit necessitate compulsus, quod cum ipse acciperet, quomodo dandum esset addidicit, nescio an pie quisquam

dixerit esse repetendum. Nulla enim cogente necessitate si fiat, alieni muneris usurpatio est: si autem necessitas urgeat, aut nullum, aut veniale delictum est. Sed et si nulla necessitate usurpetur, et a quolibet cuilibet detur, quod datum fuerit non potest dici non datum, quamvis recte dici possit illicitum datum. Illicitam autem usurpationem corrigit reminiscens et poenitentis affectus. Quod si non correxerit, manebit ad poenam usurpatoris quod datum est, vel ejus qui illicite dedit, vel ejus qui illicite accepit: non tamen pro non dato habebitur; neque ullo modo per devotum militem, quod a privatis usurpatum est, signum regale violabitur. Si enim aliqui furtim et extra ordinem, in monetis publicis aurum, vel argentum, vel aes percutiendo signaverint, cum fuerit deprehensum, nonne illis punitis, aut indulgentia liberatis, cognitum regale signum thesauris regalibus congeretur? Aut si quisquam, sive desertor, sive qui nunquam omnino militavit, nota militari privatum aliquem signet, nonne ubi fuerit deprehensus, ille signatus pro desertore punitur, et eo gravius quo probari potuerit nunquam omnino militasse, simul secum punito, si eum prodiderit, audacissimo signatore? Aut si forte illum militiae characterem in corpore suo, non militans pavidus exhorruerit, et ad clementiam Imperatoris confugerit, ac prece fusa et impetrata jam venia militare jam coeperit, numquid homine liberato atque correcto character ille repetitur, ac non potius agnitus approbatur? An forte minus haerent sacramenta Christiana, quam corporalis haec nota, cum videamus nec apostatas carere baptismate, quibus utique per poenitentiam redeuntibus non restituitur, et ideo amitti non posse judicatur? An ducenda de militia similitudo non fuit, cum et Apostolus de agonisticis certaminibus clamet et aperte dicat: « Nemo militans Deo im-

» plicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat cui se » probavit¹? »

XXX. Et haec quidem alia quaestio est, utrum et ab iis qui nunquam fuerunt Christiani possit baptismus dari²: nec aliquid temere inde affirmandum est sine auctoritate tanti concilii quantum tantae rei sufficit. De iis vero qui ab Ecclesiae unitate separati sunt, nulla jam quaestio est, quin et habeant et dare possint, et quin perniciose habeant pernicioseque tradant extra vinculum pacis. Hoc enim jam in ipsa totius orbis unitate discussum³, consideratum, perfectum, atque firmatum est. Sed si nos male facimus, ipsi explicent, quomodo sacramentum baptizati non possit amitti, et sacramentum ordinati possit amitti: quoniam dicunt: « Recedens ab Ecclesia baptismum quidem non amittit, jus dandi tamen amittit. » Si enim utrumque sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, et illud amittitur? Neutri sacramento injuria facienda est. Si sancta malos fugiunt, utrumque fugiat: si sancta in malis inviolabiliter manent, utrumque maneat. Si dixerint: Baptismus in sola vera Ecclesia recte datur, respondetur eis: Baptismus in sola vera Ecclesia recte habetur. Cur non potest dari ubi non recte datur, cum possit haberi ubi non recte habetur? An quia non habere aliud est, aliud non recte habere? Sic et non dare aliud est, aliud non recte dare? Sicut non recte habet qui ab unitate discedit, sed tamen habet, et ideo redeunti non redditur: sic etiam non recte dat qui ab unitate discedit, sed tamen dat; et ideo quod ab eo accepit, venienti ad unitatem non iteratur. Illi autem quod non recte datur, datum non esse contendunt. Quod si alius quod non recte

¹ 2 Tim. II, 4. — ² Vide lib. 7. de Bapt. contra Donat. n. 101. — ³ Vide infra lib. 1. de Bapt. n. 9. et lib. 2, n. 5 et 14.

habetur, haberi non posse contendat, nonne utrique reclamamus, et dicimus habere quidem, sed non recte habere eum qui ab unitate discessit? Si ergo volunt, ut audiat ille quod pariter reclamamus, ipsi nos audiant reclamantes, dare quidem, sed non recte dare eum qui ab unitate discessit. Quapropter sicut redeunti non redditur quod foris habebat, sic venienti non repetendum est quod etiam foris acceperat. Unde consequenter intelligitur perversitatem hominum esse corrigendam, sanctitatem autem sacramentorum in nullo perverso esse violandam. Constat enim eam in perversis et sceleratis hominibus, sive in eis qui intus sunt, sive in eis qui foris sunt, impollutam atque inviolabilem permanere: et quia dicuntur ea mali polluere, quantum in ipsis est dicuntur, cum illa impolluta permaneant; sed in bonis permanent ad præmium, in malis permanent ad iudicium. Nam et de Spiritu qui nullo modo potest extinguere, dictum est tamen: « Spiritum nolite extinguere¹; » id est, quantum in vobis est, nolite sic agere, tanquam conemini Spiritum extinguere, aut tanquam Spiritum extinctum deputetis: et nomen Dei nullo modo pollui potest, et tamen dictum est: « Filius et Pater intrabant ad unam puellam, » ut polluerent nomen Dei sui². »

XXXI. Nec ullo modo isti expedire se possunt, cum eis proponitur, cur sanctitas sacramenti et haberi et dari possit ab eo quem intus sceleratum jam Deus damnavit, et tunc incipiat ab eo dari non posse, cum ab hominibus damnatus fuerit, cum tamen nec tunc eam possit amittere. Postremo cur Felicianus, quem cum Maximiano trecenti decem damnaverunt, et diu foris in sacrilegio, sicut ipsi in concilio suo³ pronuntiaverunt, schismatis fuit, non solum ipsum baptismum, sed etiam jus dandi

¹ 1 Thess. v, 19. — ² Amos. ii, 7. — ³ Bagaitano.

non amisit? In honore quippe suo, sicut exierat, ita receptus est, cum his omnibus quos ipse foris positus baptizavit, nullo eorum rebaptizato: quia si aliquem eorum quos foris baptizaverat, rebaptizandum esse censerent, judicarent eum amisisse jus dandi cum foris esset, et propterea consequens erat ut ipsum quoque iterum ordinarent, si illos iterum baptizarent. Sed cum ad pacem Christi revocantur, calumniatores sunt: cum paci Donati consulunt, dissimulatores sunt. Quid est hoc aliud, quam quod eorum Tichonius de illis ait: Quod volumus sanctum est?

XXXII. Ut quid ergo Parmenianus inani jactantia exultat, et dicit: « Nunquam divinæ legis censura patietur, ut vivificare quemquam mortuus possit, curare vulneratus, illuminare cæcus, vestire nudus, et mundare pollutus? » Dominus enim suscitatur mortuos, Dominus curat vulneratos, Dominus illuminat cæcos, Dominus vestit nudos, Dominus mundat pollutos¹. » Quid sibi arrogat quæ hominis non sunt? Ita-ne vivi sunt apud eos qui non peccant, ut etiam vivificare posse dicantur; cum incrementum dare non possint? « Ego, inquit Apostolus, » tolus, plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus². » Quando dat vitam mortuo, qui incrementum dare non potest vivo? « Sicut enim Pater suscitatur mortuos et vivificat, sic et » Filius quos vult vivificat³. » Ita-ne apud illos sani sunt, ut possint etiam curare non sanos? Quid aliud isti, quam se benedicendos pro Domino opponunt? Sed ab eis nullo modo seducuntur, qui non in homine, sed in Deo sperantes cantant: « Benedic, anima mea, Dominum, et » noli oblivisci omnes retributiones ejus, qui propitiatur

¹ Psal. cxlv, 8. — ² 1 Cor. iii, 6. — ³ Joan. v, 21.

» omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes languores » tuos¹. » Si omnes languores ipse sanat, nullum relinquit quem Parmenianus sanare se dicat. Tanta-ne apud illos lumina sunt, ut illuminare etiam possint? Quod nec illi, quo in natis mulierum major surrexit nemo, Joanni Baptistæ Joannes Evangelista concedit, de quo ait: « Non erat ille lumen, sed ut testimonium perhiberet de » lumine. Erat lumen quod illuminat omnem hominem » venientem in hunc mundum². » Si omnem hominem illud lumen illuminat, nullum relinquit quem Parmenianus illuminare se dicat. Quia etsi sancti homines, secundum quemdam modum dicuntur luminaria: alia tamen sunt lumina illuminata, aliud lumen illuminans, quod illud est de quo idem Joannes Baptista dicit: « Nos omnes » de plenitudine ejus accepimus³. » Nudos autem quis vestit, nisi qui dicit: « Proferte illi stolam primam⁴: » et qui corruptibile hoc induet incorruptionem, et mortale hoc induet immortalitatem⁵? Et hoc quisquam divino indumento aliquem vestire dicitur, cui magnum est si vestiri ipse mereatur? Jam porro emundare pollutum se audeat dicere, si prius audeat se dicere non esse pollutum. Mundati enim sumus per gratiam Dei; sed nec tunc quidem mundabimus aliquem, cum fuerit perfecta nostra mundatio: quanto minus modo, cum corpus quod corrumpitur aggravat animam? « Quis enim castum gloriatur se habere » cor, aut quis gloriatur mundum se esse a peccato⁶? » Mundare quippe atque sanare, in spiritualibus rebus tantumdem valet. Sicut autem spe salvi facti sumus, ita spe mundati sumus in perfecta salute et in perfecta munditia. Quomodo ergo sanare et mundare jam possumus, qui nec tunc poterimus, cum omni modo salvi et mundi fue-

¹ Psal. civ, 2. — ² Joan. i, 8. — ³ Ibid. 16. — ⁴ Luc. xv, 22. — ⁵ 1 Cor. xv, 53. — ⁶ Prov. xx, 9, junta LXX.

rimus? « Sed Deus, inquit, hoc per hominem facit¹. » Facit sane, sed fecit et per Judam, quem ad Evangelium prædicandum cum cæteris misit: fecit et per Pharisæos in eis, qui bona quæ per eos audiebant ipsi faciebant, cum illi non facerent quæ dicebant. Postremo cum iniqui et scelerati eorum, sive cum latent, sive cum pro pace Donati tolerantur, vivificant, curant, illuminant, mundant? An ipsi non sunt mortui, vulnerati, cæci, polluti? An ideo non apud eos cæci, cæcos ducentes simul in foveam cadunt², quia non ipsos, sed Deum quem prædicant, illi audiendo et obtemperando sectantur? Ita sane, sed tunc prædicant Deum, si cum Christo colligunt: quicumque vero cum illo non colligunt, spargunt; Donatum prædicando, non Deum: cæci cæcos sequendo simul in foveam cadunt. Sed de quæstione baptismi latius aliquid Domino adjuvante tractabimus³, cum de omnibus testimoniis sanctarum Scripturarum, quæ nobis objicienda credidit, Parmeniano responderimus. Qui vere ipse adæquat proximos sibi eversione iniquitatis, qui eis tam malum propinavit errorem, ut non pro pace, sed pro divisione et discissione non solum loquatur ipse, sed etiam divinos Libros loqui persuadeat.

XXXIII. Sed inter multa miror hominem, cum ageret non posse haberi baptismum nisi acceptum, nec posse accipi sine dante, interposuisse ex Evangelio testimonium: « Non potest, inquit, accipere homo quidquam, » nisi fuerit illi datum de cælo⁴. » Posset enim aliquis eorum verborum inscius, cum cœpisset iste dicere: « Non » potest homo accipere quidquam, nisi datum fuerit illi: » antequam dixisset, « de cælo, » putare illum dicturum a Donato fuisse, aut a Parmeniano, aut ab aliquo de parte

¹ Math. x, 14. — ² Id. xv, 14. — ³ Lib. i, de Baptismo, n. 1. — ⁴ Joan. iii, 27.

Donati, aut omnino ab ipsa parte Donati. Agnosco Evangelium, et illic scriptum esse recenseo: « Non potest » homo accipere quidquam, nisi datum fuerit illi de » cœlo. » Sed numquid Donatus est cœlum? Numquid Parmenianus est cœlum? Numquid pars ipsa Donati? Illa vero non est cœlum, non est in cœlo. Qui enim ait: « Non » potest homo accipere quidquam, nisi fuerit illi datum de » cœlo, » nunquam diceret, nisi datum fuerit illi de sole, aut de luna, aut de stellis, quæ tamen in cœlo sunt: quanto minus diceret, nisi datum fuerit illi de parte Donati, quæ non solum non est cœlum, nec est in cœlo, sed nec in regno vult esse cœlorum. Nec illud procul dubio diceret, Non potest homo accipere quidquam, nisi datum fuerit illi de Ecclesia: ipsa enim Ecclesia de cœlo accipit. Si autem diceret, Non potest homo accipere quidquam, nisi datum fuerit ei ab homine justo; irruerent quidem isti frontosi, et se justos esse proclamarent, ut ab eis acciperet qui vellet accipere: nec nos quæstionem faceremus, utrum justus esset an non; sed inter eos esse vel latentes injustos facile ostenderemus ex quibusdam proditis et exclusis; et tamen eos non improbaremus, nec diceremus non datum vel non acceptum, quod datum et acceptum esset a talibus. Sed et hoc falso diceretur, Non potest homo accipere quidquam nisi datum fuerit ei ab homine justo. Ipse enim justus a quo alter accipit, quæro a quo acceperit. Si et ipse a justo homine, et de illo ita quæro, donec ab ipso capite ordinis humani ad aliquem perveniam, qui non ab homine acceperit; atque ita falsum esse doceam, quod non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei ab homine datum.

XXXIV. Quid autem agunt isti nescientes per Evangelicum testimonium, nisi ut homines admoneantur ut aliquando evigilent, atque advertant vere non homines esse

attendendos, cum sanctum aliquid homo accipere desiderat, sed illum solum qui de cœlo dat homini; quia « Non » potest homo accipere quidquam, nisi datum fuerit ei » de cœlo? » Quod si dixerint, De cœlo quidem accipit, non de homine, sed tamen per hominem: quæro per qualem. Si per justum tantum: non habent illi qui apud eos ipsos per latentes iniquissimos acceperunt: si et per injustum, quæ causa ergo est ut aliquem rebaptizent? Si per injustum non nisi latentem, non habent, quos baptizavit manifestus satelles Gildonis Optatus: si et per injustum etiam manifestum, qui tamen nondum damnatus et ab Ecclesiæ communione projectus sit; non habent illi quos Felicianus Mustitanus, cum ab eorum communione foris esset, in Maximiani schismate baptizavit, quos tamen nunc cum illo regressos nemo rebaptizat. Postremo si homo, quamvis de cœlo, non tamen nisi per hominem potest accipere quidquam, quæro, ipse Joannes Baptista, qui hoc ait, per quem hominem acceperat, quod utique de cœlo acceperat? Et non invenitur: atque ita a se testimoniis prolatis mala causa convincitur. Quia etsi dicat Filius accepisse se a Patre, et Spiritum sanctum de suo accipere, non quasi gradatim, sed sicut ipse exposuit dicens: quia omnia quæ habet Pater mea sunt, ideo dixi, de meo accipiet¹: posse tamen hominem non interposito homine divinitus aliquid accipere, exemplo suo Joannes ipse testatur, et tot sancti antequam Dei Filius homo fieret, et posteaquam resurrexit et ascendit in cœlum, centum viginti homines simul congregati erant, quos nullo homine in terra manum imponente, de cœlo veniens Spiritus sanctus implevit: et constituto jam ordine Ecclesiæ, Centurionem Cornelium ante ipsum baptismum ante impositionem manus², cum eis qui secum erant eodem Spiritu

¹ Joan. xvi, 15. — ² Act. x, 44.

sancto repletum, Petrus ipse miratus est. Nemo ergo accipit sine dante: sed quod pertinet ad baptismi sanctitatem, adest Deus qui det, et homo qui accipiat, sive per se ipsum donante Deo, sive per Angelum, sive per hominem sanctum, sicut per Petrum, sicut per Joannem: sive per hominem iniquum, sicut per tam multos vel latentes vel manifestos, quos ante tempus de messe colligere servi patris-familias prohibentur, et quos velut paleam frumenta Dominica usque ad tempus ventilationis corde interim separati non temeritate corporaliter deserunt, sed pietate spiritualiter ferunt.

XXXV. « Qui, inquit, male credidit, consequi non potest baptismi sacramentum; quia scriptum est: « Per- » versum non potes adornare¹. » Quid si ergo apud eos quispiam baptizatus fuerit, qui putaverat, verbi gratia, Christum ex eo esse coepisse, ex quo secundum carnem de virgine Maria natus est; postea veritatis sermone comonitus, cum comperisset ipsum esse de quo Joannes ait: « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, » et Deus erat Verbum²; » de quo consequenter ait: « Ver- » bum caro factum est, et habitavit in nobis: » fateretur eis suum pristinum errorem, atque in eo se fuisse cum baptizaretur sollicitus indicaret, juberent eum denuo baptizari? Nunquam utique facerent: sed hominis imperitam simplicitatem carnali opinione prius depravatam, veritatis ratione correctam gratularentur: aut si etiam talis perversitas pertinaciter ei defendenda videretur, et diu reluctatus neque correctus, etiam de ecclesia pelleretur, et postea cognita veritate remearet, poenitentia utique curandum esse censerent, non iteratione baptismatis vulnerandum; quamvis hoc in corde se habuisse fateretur etiam illo tempore quo apud ipsos fuerat baptizatus. Perversum ergo

¹ Eccl. 1, 15, juxta LXX. — ² Joan. 1, 1.

non potes adornare, quia non ei ad ornamentum valeret sacramentum quod acceperat, si in fide perversa persisteret, sed potius ad supplicium: cum tamen ipsum sacramentum per se etiam in perverso quem non ornabat, sed judicabat, integrum permaneret; et ideo nullo modo esset illius sacramenti violanda sanctitas, etiam cum esset illius hominis corrigenda perversitas.

XXXVI. Audet etiam Parmenianus nobis exempla divina proponere, quibus se arbitratur ostendere, quaerendum esse hominem sanctum, a quo accipi debeat sacramentum. « Ipse, inquit, Dei Filius, ipse Dominus Jesus Christus, a quo principium spiritualis baptismi exortum est, cum secundum voluntatem Patris baptizandus esset, utrumne ad Phariseos perfidos atque profanos, an ad sanctissimum Joannem venisse monstratur? » At si hoc exemplo invitamur ad accipiendum baptismum, inferiorem nobis a quo baptizemur debemus inquirere; quandoquidem Dominus ab eo baptizatus est, qui se ab ipso Domino baptizari debere praedixerat; et qui se indignum corrigiam calceamenti ejus solvere testabatur¹. Quin imo, ut intermittam inquirere diligentius, cur ipse Salvator noster baptizari voluerit, quia certe aliqua causa voluit; propterea fortasse, cum se ipse posset tinguere, qui etiam suum baptizatorem poterat baptizare, voluit Dominus a servo et ille per quem facta sunt omnia ab illo qui factus est inter omnia, baptizari, ut et doceret humilitatem, et ostenderet non interesse quis a quo baptizetur, dum eo baptismo quo baptizandus est baptizetur. Nec a Phariseis dedignaretur ille baptizari, si haberent hujusmodi baptismum, quo ille certi sacramenti gratia voluit baptizari. Nam cum circumcidendus esset, numquid Joannes quaesitus est? Hoc enim a Judaeis fieri jam solebat. Et

¹ Matth. III, 14.